

SPRAWOZDANIE

*z organizacji kursów dla repatriantów
i członków ich rodzin w 2022 roku*

Warszawa 2023

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	3
MIEJSCA REALIZACJI KURSÓW	3
UCZESTNICY	4
REKRUTACJA I PROMOCJA DZIAŁAŃ	4
ORGANIZACJA KURSÓW ADAPTACYJNO – JĘZYKOWYCH DLA REPATRIANTÓW I CZŁONKÓW ICH RODZIN W FORMIE OBOZÓW	5
ZBIERANIE INFORMACJI.....	6
1. MONITORING	7
2. EWALUACJA WEWNĘTRZNA (NA ZAKOŃCZENIE KURSU).....	6
KURSY JĘZYKA POLSKIEGO W MIEJSCU ZAMIESZKANIA	8
ORGANIZACJA KURSÓW JĘZYKOWYCH W MIEJSCU ZAMIESZKANIA	8
MIEJSCA REALIZACJI KURSÓW	9
ZBIERANIE INFORMACJI O PRZYDATNOŚCI KURSÓW	11
EWALUACJA NA ZAKOŃCZENIE KURSÓW JĘZYKA POLSKIEGO W MIEJSCU ZAMIESZKANIA.....	11
KOSZTY KURSÓW.....	12
WNIOSKI I REKOMENDACJE	12

WSTĘP

Kursy adaptacyjno-językowe w formie obozu i kursy języka polskiego w miejscu zamieszkania dla repatriantów i członków ich rodzin w roku 2022 prowadzone były przez Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą Polonijne Centrum Nauczycielskie. Realizowane były zgodnie z Ustawą o repatriacji z dnia 9 listopada 2000 r. (Dz. U. z 2014 r., poz. 1392 z późn. zmianami) oraz decyzją MEiN nr DWM-WOPG.4722.1.2022.BT z dnia 25 lutego 2022 roku, które zlecił Ośrodkowi realizację zadania pn. *Organizacja kursów dla repatriantów oraz członków ich rodzin*.

Na zlecenie MEiN ORPEG PCN zrealizował kursy dla repatriantów i członków ich rodzin, obejmując nimi 206 osób. Szkolenia realizowane były w formie stacjonarnej jako kursy językowo - adaptacyjne dla repatriantów i członków ich rodzin w formie obozu oraz jako kursy językowe prowadzone w miejscu zamieszkania.

W ramach kursów *adaptacyjnych i kursy języka polskiego dla repatriantów i członków ich rodzin*, zorganizowanych w formie obozów, repatrianci i członkowie ich rodzin uzyskali wsparcie, które pomoże im wejść na polski rynek pracy, kontynuować naukę w polskim systemie edukacji, włączyć się w życie społeczności lokalnych i rozwijać aktywność obywatelską.

Docelowa liczba beneficjentów określona została na podstawie informacji z MSWiA (źródło: informacja z MSWiA za pośrednictwem MEN). Planowano, że kursy obejmą 280-300 osób z różnych województw. Ostatecznie w 2022 roku ze wsparcia skorzystało 206 osób w tym: z kursów w formie obozów skorzystało 114 repatriantów, w tym 30 dzieci i młodzieży oraz 92 repatriantów w 70-godzinnych kursach językowych w miejscu zamieszkania.

W kursach uczestniczyli repatrianci i członkowie ich najbliższych rodzin, którzy nie korzystali dotychczas z takiej formy pomocy – finansowanej ze środków będących w dyspozycji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Okres zamieszkania repatriantów w Polsce wynosi od 1 miesiąca do kilku lat.

MIEJSCA REALIZACJI KURSÓW

W 2022 r. odbyły się trzy kursy języka polskiego i adaptacyjne w formie obozów dla repatriantów:

- w Warszawie w dniach 2-10.07.2022 r.

- w Płocku w dniach 9-17.07.2022 r.
- w Warszawie w dniach 20-28.08.2022 r.

We wszystkich zajęciach adaptacyjnych uczestniczył tłumacz w celu zapewnienia jak najlepszej komunikacji w zakresie ważnych i specyficznych problemów, takich jak starania o emeryturę, podejmowanie działalności gospodarczej, rekrutację do szkoły, na studia czy do pracy.

UCZESTNICY

Łącznie w obozach wzięło udział 114 repatriantów, w tym 30 dzieci:

- w Warszawie I – wzięły udział 42 osoby, w tym 11 dzieci
- w Płocku – wzięło udział 37 osób, w tym 8 dzieci
- w Warszawie II - wzięło udział 35 osób, w tym 11 dzieci

Uczestnicy pochodzili z Azerbejdżanu – 2 osoby, z Białorusi – 2 osoby, z Kazachstanu - 73 osoby, 24 osoby z Rosji, 3 osoby z Ukrainy, 5 osób z Uzbekistanu, 5 dzieci urodziło się już w Polsce.

REKRUTACJA I PROMOCJA DZIAŁAŃ

Rekrutacja uczestników została przeprowadzona przez ORPEG PCN we współpracy z wydziałami urzędów wojewódzkich oraz samorządami miast i gmin.

1. W celu dotarcia z informacją o oferowanych kursach do możliwie dużej grupy repatriantów pracownicy ORPEG prowadzili korespondencję oraz odbywali rozmowy telefoniczne z urzędami gmin, urzędami wojewódzkimi oraz organizacjami pozarządowymi, działającymi na rzecz repatriantów.
2. Na podstawie list uzyskanych z ww. urzędów wysłano imienne zaproszenia do repatriantów.
3. Wiedząc, że nie wszyscy repatrianci – zgłoszeni przez urzędy, czy to wojewódzkie, czy to gminne – uczestniczyli w kursach, przeanalizowano listy z poprzednich lat i imiennie pocztą tradycyjną lub e-mailową zaproszono również repatriantów, którzy przybyli do Polski w ubiegłych latach. Łącznie skierowano zaproszenia do 278 repatriantów. Dodatkowo osoba rekrutująca była w stałym kontakcie telefonicznym z repatriantami, a rozmowy, w razie potrzeby, prowadziła w języku rosyjskim, co ułatwiało rekrutację.

4. Na stronie www.orpeg.pl zamieszczono informację o terminach mających się odbyć *Kursów adaptacyjnych i kursów językowych dla repatriantów i członków ich rodzin* w formie obozów oraz udostępniono ankiety rekrutacyjne. Informację na bieżąco uaktualniano.
5. Dzięki tym działaniom na kursy adaptacyjne i kursy językowe w formie obozów zgłosiło się 137 repatriantów, ostatecznie wzięło udział 114. W trakcie obozów uczestników informowano o możliwości udziału w kursach języka polskiego w miejscu zamieszkania.
6. W celu lepszej rozpoznawalności działań ORPEG na rzecz repatriantów, na stronie internetowej ORPEG funkcjonuje stale linia graficzna , gdzie znajdują się informacje o dostępnych kursach dla repatriantów, poradniki i porady, często zadawane pytania, historie życia repatriantów.

ORGANIZACJA KURSÓW ADAPTACYJNO-JĘZYKOWYCH DLA REPATRIANTÓW I CZŁONKÓW ICH RODZIN W FORMIE OBOZÓW

Każdy z obozów trwał 8 dni i obejmował 75 godzin zajęć dydaktycznych (45 godzin zajęć adaptacyjnych i 30 godzin zajęć języka polskiego). Uczestnicy brali udział w wykładach, spotkaniach, warsztatach, konsultacjach, w zajęciach krajoznawczych, muzealnych i kulturalnych.

Wykonawców usług hotelowych oraz edukacyjnych i szkoleniowych wyłaniano zgodnie z procedurą zamówień publicznych.

W czasie realizacji kursów adaptacyjno-językowych w formie obozów zrealizowano ramowy program, przygotowany przez ORPEG PCN i przedstawiony do akceptacji MEN.

Program obejmował:

1. Blok adaptacyjny, a w nim następujące zagadnienia:
  - status prawny repatriantów,
  - system opieki zdrowotnej,
  - system oświaty,
  - bezpieczeństwo publiczne,
  - polityka prorodzinna oraz pomoc socjalna,
  - rynek pracy, prawa pracownika oraz aktywizacja zawodowa,
  - uprawnienia osób niepełnosprawnych oraz procedury uzyskania orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności,

- polska historia i polskie realia,
- trening umiejętności interpersonalnych.

2. Blok językowy, a w nim następujące zagadnienia:

- język polski w sytuacjach codziennych w domu, pracy, szkole,
- ćwiczenie słuchu fonematycznego oraz prawidłowej wymowy,
- rozwijanie i doskonalenie umiejętności rozumienia informacji przekazywanych przez media (prasę, tv, media elektroniczne),
- słownictwo związane z polską kulturą i tradycjami.

Ponieważ repatrianci reprezentowali zróżnicowany poziom znajomości języka – od A do C, zajęcia językowe (na obozie w Warszawie II) prowadzone były w trzech odrębnych grupach na każdym poziomie, w zależności od potrzeb uczestników obozu.

W zajęciach adaptacyjnych uczestniczył tłumacz.

Uczestnikom obozów przekazano następujące podręczniki:

- D. Gałyga, *Jak to łatwo powiedzieć... Ćwiczenia komunikacyjne dla początkujących*,
- A. Burkat, A. Jasińska, M. Małolepsza, A. Szymkiewicz, *Hurra, po polsku*, cz. 3, podręcznik i zeszyt ćwiczeń.
- G. Dąmbska, E. Lipińska, *Kiedyś wrócisz tu...*
- I. Stempek, P. Kuc, M. Grudzień „Polski krok po kroku” JUNIOR, GLOSSA
- B. Niesporek-Szamburska, A. Achtelek, *Bawimy się w polski*.

Wyboru podręczników dokonano po analizie ankiet zgłoszenia, w których repatrianci deklarowali poziom znajomość języka.

Ponadto uczestnicy otrzymali torby płócienne, długopisy, notatniki, poradnik repatrianta „Repatriacja krok po kroku” (publikacja otrzymana do Fundacji *Pomoc Polakom na Wschodzie*) oraz materiały szkoleniowe przygotowane przez prowadzących, reprezentujących urzędy publiczne (ZUS, NFZ, kuratoria oświaty, urzędy pracy, urzędy skarbowe). Dzieciom przekazano długopisy, głośniki, butelki z filtrem, pluszowe breloki, worki.

ZBIERANIE INFORMACJI

W ramach działania bieżącego prowadzono rozmowy z uczestnikami, dotyczące stopnia i zakresu spełnienia ich potrzeb oraz oczekiwań, rozmowy z prowadzącymi, wymianę informacji pomiędzy trenerami, obserwację zajęć, analizę materiałów dla uczestników.

MONITORING

Wizyty monitorujące przebieg zajęć na *kursach adaptacyjno-językowych* przeprowadziła Małgorzata Kamińska, wicedyrektor ORPEG PCN, Mariola Przekopiak nauczyciel konsultant ORPEG PCN, Ilona Plewnicka konsultant ORPEG PCN i Katarzyna Pawelec specjalista w ORPEG PCN.

Monitorowanie pozwoliło na uzyskanie bieżącej informacji zwrotnej na temat użyteczności treści przekazywanych podczas kursów w odniesieniu do potrzeb grupy, pomogło w bieżącym dostosowaniu programu i metod nauczania, przyczyniło się do ustalenia zakresu dalszej pomocy dla poszczególnych rodzin. Na prośbę psychologa i rodzin uczestniczących w kursach ORPEG kontaktował się z przedstawicielami gmin lub innymi osobami, które lokalnie wspierały repatriantów, w celu przekazywania informacji o konieczności objęcia pomocą psychologiczno – pedagogiczną dzieci. Ponadto zgłoszono trudności dotyczące przede wszystkim realizacji zobowiązań państwa, wynikających z ustawy o repatriacji, pozyskania pracy, nostryfikacji dyplomów, wypełniania formularzy, druków i innych dokumentów potrzebnych w polskich urzędach. Uczestnicy uzyskali wsparcie w zakresie rozwiązywania swoich problemów, np. poprzez wspólne wypełnianie dokumentów czy rozmowy z urzędnikami. Doceniono pracę tłumaczy, którzy wspierali uczestników kursów, ale także pomagali animatorom i kierownikowi na bieżąco rozwiązywać ewentualne sytuacje.

EWALUACJA WEWNĘTRZNA (NA ZAKOŃCZENIE KURSU)

Rozmowa ewaluacyjna wykazała, iż repatrianci przyjeżdżali na szkolenie z uczuciem strachu, lęku, a nawet wstydu. Z drugiej zaś strony mieli także nadzieję na dobre przeżycia, oferowali swoją życzliwość, ciekawość, otwartość. W efekcie doświadczenia na zajęciach adaptacyjnych (trening interpersonalny, zajęcia integracyjne) spowodowały, iż negatywne emocje przeobraziły się w poczucie wartości. Bogata oferta w bloku adaptacyjnym, liczne gry i zabawy dla dzieci i młodzieży były dostosowane do ich potrzeb i zainteresowań. Wszystkie zajęcia spełniły swoje zadanie – wzmocniły uczestników.

Z analizy ankiet wynika wysoki poziom zadowolenia uczestników *kursów adaptacyjno-językowych* w formie obozów. Repatrianci, korzystając z następującej skali ocen: 1 – najniższa, 6 – najwyższa, oceniali kursy w następujących tematach:

- trafność doboru tematu (nazwy, tytułu) szkolenia,
- trafność programu szkolenia,
- materiały szkoleniowe,
- dzienny rozkład dnia,
- warunki, w jakich odbywały się zajęcia,
- trafność doboru zajęć dodatkowych,
- trafność doboru imprez towarzyszących,
- warunki mieszkania w czasie kursu,
- wyżywienie.

Ocena kursów:

Warszawa I: 5,98; Płock: 5,71; Warszawa II: 5,81

Średnia ocena wszystkich kursów: 5,83, co daje 97,17%

Biorąc pod uwagę wysoką ocenę kursów, można wnioskować, że obozy spełniły oczekiwania repatriantów.

KURSY JĘZYKA POLSKIEGO W MIEJSCU ZAMIESZKANIA

ORGANIZACJA KURSÓW JĘZYKOWYCH W MIEJSCU ZAMIESZKANIA

Po zakończeniu kursów adaptacyjnych i kursów języka polskiego w formie obozów dla repatriantów i członków ich rodzin repatrianci deklarowali chęć udziału w kursach języka polskiego, prowadzonych w miejscu ich zamieszkania. W określonym przez organizatora terminie zgłosiło się 128 repatriantów chcących wziąć udział w takich kursach. Zgodnie z zapotrzebowaniem repatriantów zorganizowano i przeprowadzono 70-godzinne kursy językowe w miejscu zamieszkania, w których ostatecznie wzięło udział 92 osoby. Odbyło się 34 kursy w 31 miejscowościach (w Warszawie, Wrocławiu i Gdańsku odbyły się równoległe dwa kursy).

Kurs w Środzie Wielkopolskiej z uwagi na sytuację zawodową (długie godziny pracy uczestnika) oraz rodzinną (uczestniczka przed rozpoczęciem kursu urodziła dziecko) zajęcia

najpierw na prośbę uczestników zostały zorganizowane w formie online. Niestety po odbyciu 12 godzin dydaktycznych uczestnicy poinformowali o niemożności kontynuacji kursu z uwagi na brak czasu.

Najczęstsze powody, dla których osoby nie skorzystały z kursu, choć pierwotnie deklarowały chęć uczestnictwa, to niemożność pogodzenia codziennej pracy zawodowej z udziałem w kursie, powody rodzinne, choroba.

Zajęcia prowadzili lokalni nauczyciele. Program nauczania dostosowywali do potrzeb i możliwości uczestników kursu.

MIEJSCA REALIZACJI KURSÓW

1. Kursy języka polskiego w miejscu zamieszkania zrealizowano w następujących miastach:

Tabela: Uczestnicy kursów języka polskiego w miejscu zamieszkania wg umiejscowienia

lp.	miejsowość	województwo	liczba uczestników
1.	Bytom	śląskie	4
2.	Działoszyce	świętokrzyskie	1
3.	Gdańsk	pomorskie	5
4.	Gliwice	śląskie	8
5.	Gryfów Śląski	dolnośląskie	1
6.	Karlino	zachodniopomorskie	8
7.	Kraków	małopolskie	2
8.	Krzczonów	świętokrzyskie	2
9.	Lubin	dolnośląskie	2
10.	Mirsk	dolnośląskie	2
11.	Nowy Tomyśl	wielkopolskie	1
12.	Nysa	opolskie	2
13.	Olesno	opolskie	2
14.	Oława	dolnośląskie	1
15.	Osie	kujawsko-pomorskie	4
16.	Połczyn Zdrój	zachodniopomorskie	1
17.	Poznań	wielkopolskie	2
18.	Przeczyce	śląskie	2
19.	Rybnik	śląskie	2
20.	Saków	łódzkie	2
21.	Sokołów Podlaski	mazowieckie	2

22.	Szczecin	zachodniopomorskie	2
23.	Ustrojna	podkarpackie	2
24.	Wałbrzych	dolnośląskie	2
25.	Wałcz	zachodniopomorskie	2
26.	Warszawa	mazowieckie	9
27.	Wieliszew	mazowieckie	2
28.	Wrocław	dolnośląskie	11
29.	Zabrze	śląskie	2
30.	Zielona Góra	lubuskie	3
31.	Żory	śląskie	1
	RAZEM		92

Tabela: Liczba uczestników kursów języka polskiego w miejscu zamieszkania wg województw

Lp.	Województwo	Liczba uczestników
1.	dolnośląskie	19
2.	Kujawsko-pomorskie	4
3.	lubuskie	3
4.	łódzkie	2
5.	małopolskie	2
6.	mazowieckie	13
7.	opolskie	4
8.	podkarpackie	2
9.	pomorskie	5
10.	śląskie	19
11.	świętokrzyskie	3
12.	wielkopolskie	3
13.	zachodniopomorskie	13
	Razem	92

Najwięcej osób pochodziło z województwa dolnośląskiego, śląskiego (po 19 osób), mazowieckiego i zachodniopomorskiego (po 13 osób), a najmniej z lubuskiego, wielkopolskiego, świętokrzyskiego (po 3 osoby), łódzkiego, małopolskiego, podkarpackiego (po 2 osoby).

Wykres: Obraz uczestników kursów języka polskiego w miejscu zamieszkania w podziale na województwa

ZBIERANIE INFORMACJI O PRZYDATNOŚCI KURSÓW

W ramach działania bieżącego prowadzono rozmowy z uczestnikami, dotyczące stopnia i zakresu spełnienia ich potrzeb oraz oczekiwań, rozmowy z prowadzącymi, wymianę informacji pomiędzy trenerami, obserwację niektórych zajęć, analizę materiałów dla uczestników.

EWALUACJA NA ZAKOŃCZENIE KURSÓW JĘZYKA POLSKIEGO W MIEJSCU ZAMIESZKANIA

Na zakończenie zajęć, kursanci wzięli udział w badaniu ankietowym. Z analizy badania wynika wysoki (5,80/6) poziom zadowolenia repatriantów z programów kursów języka polskiego w miejscu zamieszkania i sposobu ich prowadzenia.

Kurs przebiegał bez większych zakłóceń. Przeprowadzona na pierwszych zajęciach analiza potrzeb i oczekiwań uczestników, jak również ich możliwości językowych, pomogła dostosować treści i ćwiczenia w sposób jak najbardziej efektywny, co potwierdza stopień satysfakcji z ankiet. Niektórzy z uczestników, z uwagi na podjętą pracę zawodową w trakcie

trwania kursu, mieli problemy z osiągnięciem wysokiej frekwencji na zajęciach.

KOSZTY KURSÓW

Na realizację kursu języka polskiego w miejscu zamieszkania i kursu adaptacyjnego dla repatriantów i członków ich rodzin w formie obozów zaplanowano kwotę 798 025,00 zł.

Plan po zmianach wyniósł 701 640,00 zł, z czego wydatkowano 671 109,50 zł. (w tym: na organizację kursów adaptacyjnych i kursów języka polskiego dla repatriantów i ich rodzin w formie obozu – 463 061,54 zł., na organizację kursów języka polskiego w miejscu zamieszkania - 208 047,96 zł.).

WNIOSKI I REKOMENDACJE

1. Kontynuować na obozach zajęcia merytoryczne z poruszanych obszarów tematycznych, ponieważ uczestnicy wskazują na ich pozytywny odbiór oraz podkreślają ich wartość.
2. Na obozach kontynuować obecność tłumacza znającego specyfikę funkcjonowania repatriantów, szczególnie na zajęciach bloku adaptacyjnego.
3. Podtrzymywać na obozach organizację wycieczek edukacyjnych, szczególnie o tematyce historyczno-kulturowej. Są one szansą na wzmocnienie umiejętności komunikowania się uczestników w języku polskim, a także dają możliwość dotknięcia historii i kultury polskiej.
4. Utworzyć ogólnopolski numer kontaktowy, dzięki któremu repatrianci będą mogli uzyskać pomoc i wsparcie oraz niezbędne informacje związane z ich pobytem.
5. Wprowadzić intensywne, wieloaspektowe wsparcie rodzin w miejscu zamieszkania, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin z dziećmi z trudnościami psychologiczno-pedagogicznymi oraz osób starszych.
6. W związku z przyjazdem repatriantów w ciągu całego roku, ich zgłoszeniami poza czasem rekrutacji i rozliczeń finansowych – wskazane jest zlecenie zadania na minimum dwa lata dałoby możliwość optymalnej organizacji kursów językowych w miejscu zamieszkania.
7. Objęcie uczestników i kadry dodatkowym ubezpieczeniem NNW.
8. Stworzenie programu, który pozwalałby na monitorowanie postępów uczestników w odnajdowaniu się w polskich realiach.